**CYFARFOD COMISIWN DEMOCRATIAETH A FFINIAU CYMRU
A GYNHALIWYD AM 10:00 AM AR 28 IONAWR 2026 YN CP2 A THRWY TEAMS**

Yn bresennol: Michael Imperato (Dirprwy Gadeirydd); Frank Cuthbert; Bethan Price; Ginger Wiegand; Dianne Bevan; Andrew Blackmore.

Swyddogion CDFfC a oedd yn bresennol: Shereen Williams (Prif Weithredwr); Tom Jenkins (Pennaeth Arolygon); Dave Carr (Rheolwr Cyllid); Mark Pascoe (Pennaeth Iechyd Democrataidd); Roger Ashton-Winter (Uwch Reolwr Polisi Iechyd Democrataidd); Rhydian Fitter (Uwch Reolwr Cyfathrebu ac Ymgysylltu); Carys Vaughan (Rheolwr Arolygon); Ellie Chapman (Swyddog Polisi Iechyd Democrataidd); Michal Harris-Edwards (Cynorthwy-ydd Gweinyddol).

Ymddiheuriadau: Karen Jones (Cadeirydd); Frances Duffy

Amser Dechrau: 10:33
Amser Gorffen: 11:50

1. **Datganiadau Buddiannau**

   1.1. Dim

2. **Briff gan y Cadeirydd**

   2.1. **Soniodd** y Dirprwy Gadeirydd am y swyddi Comisiynydd gwag. Derbyniwyd 21 o geisiadau am y tair swydd wag. Mae wyth ymgeisydd wedi cyrraedd y rhestr fer a bydd y cyfweliadau'n cael eu cynnal pan fydd y Cadeirydd yn ôl.

   2.2. **Soniodd** y Dirprwy Gadeirydd am gyfarfodydd sefydlu, gan gofnodi themâu sydd wedi dod i'r amlwg ac a fydd yn cael eu trafod yng nghyfarfod y bwrdd ym mis Chwefror. Un newid a wnaed yn syth yw cynnwys y Dirprwy Gadeirydd yn y cyfarfodydd cynllunio agenda.

   2.3. **Soniodd** y Dirprwy Gadeirydd am y cyfarfod a gynhaliwyd rhwng y Cadeirydd a swyddogion Comisiwn y Senedd i drafod y ffordd y bydd aelodau newydd eu hethol yn cael eu sefydlu.

   2.4. **Nododd** y Prif Weithredwr y bu trafodaethau pellach ynglŷn â sefydlu aelodau newydd o'r Senedd a rôl Comisiwn Democratiaeth a Ffiniau Cymru (CDFfC) yn y broses honno, a drafodir yng nghyfarfod y Bwrdd ym mis Chwefror.

3. Cofnodion cyfarfod y Comisiwn a gynhaliwyd ar 10 Rhagfyr 2025

3.1. **Penderfynwyd cymeradwyo** cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 10 Rhagfyr 2025 yn gofnod cywir o'r materion a ystyriwyd, yn amodol ar fân newidiadau.

4. Materion sy'n Codi

4.1. Rhoddwyd ystyriaeth i'r Adroddiad dyddiedig 21 Ionawr 2026 gan y Prif Weithredwr.

4.2. **Nodwyd** bod fersiwn wedi'i diweddaru o'r Cynllun Corfforaethol wedi cael ei chylchredeg sy'n ystyried etholiadau'n fanwl. Fe'i **cymeradwywyd**, yn amodol ar fân newidiadau.

4.3. **GWEITHREDU**: Y Prif Weithredwr i wneud y newidiadau angenrheidiol i'r Cynllun Corfforaethol.

4.4. Trafodwyd yr Adolygiad o Gomisiwn Ffiniau yr Alban i weld a yw'r argymhellion a wnaed yn berthnasol a/neu'n ddefnyddiol i CDFfC.

4.5. Trafodwyd archwilio'r opsiwn o awtomatigrwydd ar gyfer arolygon awdurdodau lleol yn dilyn etholiadau'r Senedd.

5. Arolygon

5.1. Rhoddwyd ystyriaeth i'r Adroddiad dyddiedig 21 Ionawr gan y Pennaeth Arolygon ac fe'i **nodwyd**.

5.2. **Nodwyd** y bydd arolwg cymunedol Bro Morgannwg yn cael ei gyhoeddi yfory yn dilyn sesiwn friffio gyda swyddogion y Cyngor fore heddiw.

5.3. **Nodwyd** y bydd arolwg cymunedol Sir Gaerfyrddin yn cael ei gyhoeddi ddydd Gwener yn dilyn sesiwn friffio gyda swyddogion y Cyngor yfory.

5.4. **Nodwyd** y bydd arolwg cymunedol Torfaen yn cael ei gynnal ar ôl y cyfarfod, ac y caiff ei gyflwyno i gyfarfod nesaf y Comisiwn.

5.5. **Nodwyd** bod cyfarfod arolwg cymunedol Caerffili wedi cael ei gynnal, a bod dau newid argymelledig.

5.6. **Argymhellwyd** cadw'r trefniadau presennol yn ward Cwm Aber er gwaethaf yr amrywiant -20% oherwydd bydd ystad dai newydd yn lliniaru hyn.

5.7. **Argymhellwyd** cadw'r trefniadau yn wardiau Crosskeys ac Ynys-ddu o ganlyniad i'r gwrthwynebiadau a fynegwyd trwy gynrychiolaethau.

5.8. **Argymhellwyd** cyfuno wardiau Dwyrain Rhisga a Gorllewin Rhisga yn un ward etholiadol, sef Rhisga.

5.9. **Argymhellwyd** bod ward drefol y Parc yng Nghymuned Aberbargod a Bargod yn cael ei throsglwyddo i Gymuned Gilfach. Nodwyd y byddai hyn yn arwain at amrywiant yn ward Gilfach sydd 17% yn uwch na'r cyfartaledd sirol argymelledig, ac amrywiant yn Aberbargod a Bargod sydd 8% yn uwch na'r cyfartaledd sirol argymelledig. **Nodwyd** bod yr opsiwn hwn yn cael ei argymell yn lle'r opsiwn i gyfuno'r ddwy Gymuned o ganlyniad i wrthwynebiad lleol.

5.10. **Cytunwyd** i fabwysiadu'r newidiadau hyn.

5.11. **Nodwyd** bod y broses sicrhau ansawdd yn cael ei chynnal ar hyn o bryd, gyda'r nod o gyhoeddi arolwg cymunedol Caerffili erbyn diwedd mis Chwefror, yn dibynnu ar gyfieithwyr.

6. Cydnabyddiaeth Ariannol

6.1. Rhoddwyd ystyriaeth i'r Adroddiad dyddiedig 28 Ionawr gan yr Uwch Reolwr Polisi Iechyd Democrataidd.

6.2. **Nodwyd** bod yr Adroddiad Blynyddol wedi'i orffen ac y bydd yn cael ei gwblhau'n derfynol i'w gyhoeddi ynghyd â datganiad i'r wasg. Bydd y cynrychiolaethau a'r adroddiad ymchwil yn cael eu cyhoeddi ochr yn ochr ag ef.

6.3. **Nodwyd** y bydd yr adroddiad yn cael ei anfon at yr holl gynghorau, prif gynghorau, awdurdodau parc cenedlaethol, ac awdurdodau tân ac achub ac y daw i rym ar 1 Ebrill.

6.4. **Nodwyd** bod Cadeirydd y Pwyllgor Cydnabyddiaeth Ariannol wedi cyfarfod â swyddogion Llywodraeth Cymru ym mis Rhagfyr i drafod

papurau ymaddasu. Bydd ymgynghoriad yn cael ei gynnal ar ddau opsiwn.

6.5. **Nodwyd**, yn rhan o'r broses ymgynghori, y bydd holiadur yn cael ei anfon at Gymdeithas Llywodraeth Leol Cymru (CLlLC) ac eraill ynglŷn â rolau uwch, ac y bydd gweithdy'n cael ei drefnu gyda CLlLC, hefyd.

6.6. **Nodwyd** bod y Pwyllgor Cydnabyddiaeth Ariannol wrthi ar hyn o bryd yn cynllunio Adroddiad Blynyddol y flwyddyn nesaf.

6.7. **Nodwyd** y bydd gweithdy arall yn cael ei drefnu gyda grwpiau sydd heb gynrychiolaeth ddigonol i archwilio rôl bosibl Cydnabyddiaeth Ariannol wrth geisio eu hannog i sefyll.

6.8. **Nodwyd** y bydd y Pwyllgor yn cyfarfod yr wythnos nesaf.

6.9. Trafodwyd y geiriad ynglŷn â thaliadau ymaddasu a'i fod yn fyr rybudd i awdurdodau lleol.

7. Y Bwrdd Rheoli Etholiadol (BRhE)

7.1. Rhoddwyd ystyriaeth i'r Adroddiad dyddiedig 21 Ionawr gan y Pennaeth Iechyd Democrataidd.

7.2. **Penderfynwyd cymeradwyo** cofnodion y cyfarfod diwethaf, a gynhaliwyd ym mis Rhagfyr, yn gofnod cywir o'r materion a ystyriwyd, yn amodol ar fân newidiadau.

7.3. **Nodwyd** bod y Platfform yn datblygu'n dda a bod statws y prosiect wedi cael ei leihau o goch i oren o ganlyniad i gynnydd gyda'r cyflenwyr System Rheoli Etholiadol (EMS).

7.4. **Nodwyd** bod yr archwilwyr allanol wedi rhannu adroddiad cynnydd byr a'u bod yn fodlon ar ddarparu sicrwydd sylweddol.

7.5. **Nodwyd** bod yr ISP gyda Swyddogion Canlyniadau ar gyfer llofnodion.

7.6. **Nodwyd** y bydd y Platfform yn cael ei brofi yn ystod yr wythnos sy'n dechrau 2 Chwefror.

7.7. **Nodwyd** bod ymgynghoriadau arweiniad ar gyfer Swyddogion Canlyniadau, ac Ymgeiswyr ac Asiantiaid wedi cael eu cwblhau ac y bydd

yr arweiniad yn cael ei gyhoeddi cyn hir.

7.8. **Nodwyd** bod sesiynau ymgysylltu wedi cael eu cynnal gyda Gweinyddwyr Etholiadol ynglŷn â'r hyn y mae angen iddynt ei wneud gyda'r platfform.

7.9. **Nodwyd** bod adnoddau i'r cyfryngau wedi cael eu darparu gan Storm and Shelter ac y byddant yn cael eu cyflwyno i'r Grŵp Llywio i'w cymeradwyo.

8. Adroddiad ar y Gyllideb – Chwarter 3

8.1. Rhoddwyd ystyriaeth i'r Adroddiad dyddiedig 28 Ionawr gan y Rheolwr Cyllid.

8.2. **Nodwyd** bod hyn yn ystyried y £200,000 a ildiwyd yn ôl i Lywodraeth Cymru.

8.3. **Nodwyd** bod tanwariant posibl o £80-85,000 o hyd.

8.4. **Nodwyd** y bydd costau StormID ar gyfer y Platfform Gwybodaeth am Etholiadau Cymreig (WEIP) yn cael eu tynnu i lawr ymlaen llaw er mwyn atal problem llif arian.

9. Adroddiad Cyfarfod y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio

9.1. Rhoddwyd ystyriaeth i'r Adroddiad dyddiedig 28 Ionawr gan y Rheolwr Cyllid.

9.2. **Nodwyd** bod dau gyfarfod wedi cael eu cynnal, un ar 28 Tachwedd a'r llall ar 21 Ionawr.

9.3. **Nodwyd** bod yr eitemau allweddol yn cynnwys y gofrestr risgiau ar gyfer y swyddogaeth Cydnabyddiaeth Ariannol a'r diweddariadau ar gynnydd arolygon ar gyfer y BRhE a'r WEIP.

9.4. **Nodwyd** bod dau adroddiad mewnol ychwanegol yn cael eu hystyried ynglŷn â rheoli risg a rheolaethau ariannol allweddol.

9.5. **Nodwyd** bod cwestiynau'n parhau ynglŷn â'r safbwynt ar yswiriant indemniad ac amlygwyd bod gwaith ymchwiliol ychwanegol yn cael ei wneud cyn cyflwyno adroddiad i'r Comisiwn ar gyfer penderfyniad.

9.6. Trafodwyd y risg bersonol i Gomisiynwyr a'r angen i egluro'r risg i'r Comisiwn neu Gomisiynwyr unigol sy'n cymryd cyfrifoldeb personol am benderfyniadau maen nhw'n ymwneud â nhw.

9.7. **Nodwyd** bod ymholiadau wedi'u gwneud gyda chyrff cyhoeddus eraill ynglŷn â'u hyswiriant ac y bydd yr ymatebion yn cael eu coladu ar gyfer y Comisiwn.

10. Y Gofrestr Risgiau Corfforaethol

10.1. Rhoddwyd ystyriaeth i'r Adroddiad dyddiedig 28 Ionawr gan y Rheolwr Cyllid.

10.2. Trafodwyd defnyddio deallusrwydd artiffisial a bydd yn cael ei liniaru ar gyfer safbwynt polisi.

10.3. **Cytunwyd** i dderbyn y risgiau yn y Gofrestr Risgiau Corfforaethol, gyda rhai newidiadau bach i'r geiriad, ac y bydd manylion yn cael eu datblygu yn seiliedig ar y risgiau a amlygwyd.

11. Calendr Digwyddiadau

11.1. Trafodwyd y Cyfarfod Rhyng-Gomisiwn a gynhelir yng Nghaerdydd ar 13 Mawrth.

11.2. Trafodwyd amlder cyfarfodydd wyneb yn wyneb y Comisiwn, gan nodi y cyllidebwyd ar gyfer 6 chyfarfod wyneb yn wyneb.

12. Unrhyw Fater Arall – Defnyddio Cyfryngau Cymdeithasol

12.1. **Nodwyd**, oherwydd y materion dadleuol diweddar yn gysylltiedig â Grok AI X, bod Ofcom a'r Undeb Ewropeaidd wedi agor ymchwiliadau i'r mater.

12.2. Mae'r Uwch Reolwr Cyfathrebu ac Ymgysylltu yn **argymell** nad yw CDFfC yn postio cynnwys newydd ar X hyd nes bod penderfyniad yn cael ei wneud gan Ofcom neu'r Llywodraeth.

12.3. Mae'r Uwch Reolwr Cyfathrebu ac Ymgysylltu yn **argymell**, os nad oes penderfyniad erbyn 2 Mawrth, bod y Comisiwn yn gwneud un postiad i gyhoeddi lansio'r WEIP a dilyn y Comisiwn ar blatfformau eraill.

12.4. Mae’r Uwch Reolwr Cyfathrebu ac Ymgysylltu yn **argymell na ddylid** dileu cyfrif X CDFfC, gan ddisgwyl arweiniad pellach gan Ofcom neu’r Llywodraeth.

12.5. **Cytunwyd** i dderbyn yr argymhellion hyn.

Dyddiad y Cyfarfod Nesaf: 25 Chwefror 2026